

Eşit Sandık, Eşitsiz Cüzdan: Kadınların Siyasal Katılımında Finansal Engeller

Abdullah Elmas¹

Öz

Toplumsal cinsiyet eşitliği alanında kaydedilen küresel ilerlemelere rağmen, kadınların siyasal temsilde hâlen yeterli düzeye ulaşamadığı görülmektedir. Bu sorunu gidermeye yönelik öne çıkan politika araçlarından biri olan toplumsal cinsiyete duyarlı kamu finansmanı, dünya genelinde otuzdan fazla ülkede uygulanmasına karşın, toplumsal cinsiyet ve siyaset literatüründe sınırlı ölçüde ele alınmıştır. Bu çalışma; kadınların siyasal katılımının neden ekonomik, finansal ve ilişkisel mekanizmalar tarafından sistematik biçimde sınırlandırıldığını ve bu sınırların siyasal süreçlerde nasıl yeniden üretildiğini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda; Türkiye'nin farklı bölgelerinden, farklı partilerden ve farklı sosyoekonomik statülerden gelen; 2023 milletvekili genel seçimlerinde milletvekili ve 2024 mahallî idareler genel seçimlerinde belediye meclis üyesi ve belediye başkanı adayı olmuş 15 kadınla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler ile uluslararası kuruluşların raporları analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, kadınların siyasal katılımının yalnızca kültürel ve toplumsal algılarla değil; siyasal faaliyetlerin yüksek maliyeti, ekonomik kaynaklara sınırlı erişim, patronaj ilişkileri, gayriresmî finansal mekanizmalar, kurumsal destek eksikliği ve ekonomik kırılganlık gibi birbirini besleyen yapısal dinamikler tarafından sınırlandırıldığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, kota mekanizmalarının toplumsal cinsiyete duyarlı kamu finansmanı politikalarının benimsenmesinde önemli bir rol oynadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet eşitliği, Toplumsal cinsiyete duyarlı kamu finansmanı, Siyasal finansman, Siyasal katılım.

¹ Dr. Öğr. Gör., Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Yerel Yönetimler Bölümü, Siirt, Türkiye, [abdullahelmas\[at\]siirt.edu.tr](mailto:abdullahelmas[at]siirt.edu.tr), ORCID: 0000-0003-3704-3429

Equal Votes, Unequal Resources: Financial Barriers to Women's Political Participation

Abstract

Despite global progress in gender equality, women remain underrepresented in political representation. One of the prominent policy tools addressing this issue is gender-sensitive public funding, which, although adopted in more than thirty countries worldwide, has received limited attention in the gender and politics literature. This study aims to examine why women's political participation is systematically constrained by economic, financial, and relational mechanisms, and how these constraints are reproduced within political processes. Within this scope, the study analyzed in-depth semi-structured interviews conducted with 15 women from different regions of Türkiye, representing diverse political parties and socioeconomic backgrounds, who ran as candidates for parliamentary seats in the 2023 general elections and as municipal council members or mayoral candidates in the 2024 local elections, together with reports published by international organizations. The findings reveal that women's political participation is shaped not only by cultural and societal perceptions but also by interrelated structural dynamics, including the high cost of political activities, limited access to economic resources, patronage relations, informal financial mechanisms, lack of institutional support, and economic vulnerability. In addition, quota mechanisms are found to play a significant role in the adoption of gender-sensitive public funding policies.

Keywords: Gender equality, Gender-sensitive public funding, Political finance, Political participation.

Atıf/Citation: Elmas, A. (2026). Equal votes, unequal resources: Financial barriers to women's political participation. *KADEM Journal of Women's Studies*, 12(1), 111-142. <https://doi.org/10.21798/kadem.2026.205>

¹ Dr. Lect., Siirt University, Social Sciences Vocational School, Department of Administration and Organization, Siirt, Türkiye, abdullahelmas@siirt.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3704-3429

Extended Abstract

Despite notable global advances in gender equality, women continue to be underrepresented in political decision-making processes. This enduring disparity indicates that formal rights and institutional arrangements, on their own, are insufficient to guarantee equal political participation. Rather, structural inequalities, especially those related to access to economic resources and political finance, play a decisive role in shaping who can meaningfully compete within political arenas. Against this backdrop, the present study addresses a critical gap in the literature by foregrounding the financial dimensions of women's political participation. While existing research has extensively examined gender quotas and institutional reforms, the role of political finance, particularly gender-sensitive public funding, remains comparatively underexplored. Accordingly, this study investigates how economic, financial, and relational mechanisms constrain women's political participation and how these constraints are reproduced within political processes. The study is guided by the following research question: What economic, financial, and relational mechanisms limit women's political participation, and in what ways do these mechanisms operate within political processes? In response, the study aims to analyze the relationship between gender and political finance through a multidimensional analytical framework that integrates structural, institutional, and cultural dynamics. Methodologically, the research adopts a qualitative design. Empirical data were generated through semi-structured, in-depth interviews with 15 women politicians from diverse political parties and socioeconomic backgrounds in Türkiye, all of whom ran as candidates in the 2023 parliamentary general elections and the 2024 local government elections. These data are complemented by a systematic review of international literature and reports from international organizations. The analytical process involved coding, categorization, and thematic interpretation, resulting in six interrelated themes: the cost of political activity, access to economic resources, patronage relations, informal financial mechanisms, lack of institutional support, and economic vulnerability. The findings reveal that financial barriers constitute a central structural constraint on women's political participation. The rising costs of political engagement, ranging from candidacy fees and campaign logistics to media visibility and networking, create substantial entry barriers, particularly for women with limited economic autonomy. At the same time, intra-party dynamics reproduce gendered inequalities, as financial and organizational resources are often disproportionately allocated to male candidates, thereby limiting women's electoral competitiveness. In addition, informal financial practices and patronage networks further restrict women's access to political capital. These constraints are compounded by care responsibilities and gendered social expectations, which generate both direct and indirect costs, producing what can be described as a cumulative "structural cost spiral." Placing these findings within broader institutional debates, the study demonstrates that gender quotas alone are insufficient to ensure substantive equality. While quotas may enhance descriptive representation, they do not fundamentally transform underlying resource inequalities. In contrast, gender-

sensitive public funding mechanisms, particularly those linking financial incentives and sanctions to gender balance, have greater transformative potential. However, their effectiveness depends on contextual factors such as party dependence on public funding, the strength of enforcement mechanisms, and the broader political and cultural environment. The study contributes to the literature in three key ways. First, it positions political finance as a constitutive dimension of gender inequality in political representation. Second, it develops a multi-layered analytical framework that integrates economic, institutional, and cultural factors. Third, it bridges macro-level institutional analysis with micro-level experiential evidence, demonstrating how structural inequalities are reproduced in everyday political practices. The policy implications are clear: Achieving substantive gender equality requires moving beyond symbolic measures toward structurally transformative interventions. In this regard, the study highlights several policy directions: linking public funding to women's representation in candidate lists and electable positions; introducing mandatory budget allocations for women candidates; strengthening transparency and accountability mechanisms; alleviating care-related burdens during electoral periods; and supporting women's access to financial networks through capacity-building initiatives. Comparative evidence suggests that such integrated policy designs are more effective than isolated reforms. The study is subject to certain limitations. As a qualitative inquiry based on a limited sample, its findings are context-specific and not statistically generalizable. Nevertheless, the diversity of participants enhances the analytical robustness of the results. Future research could benefit from integrating qualitative insights with quantitative data on political finance. In conclusion, the study demonstrates that women's underrepresentation in politics cannot be fully understood without addressing the financial architecture of political competition. Ensuring equality at the ballot box requires not only formal rights but also equitable access to the financial resources that enable political participation.

Keywords: Gender equality, Gender-sensitive public funding, Political finance, Political participation.

Giriş

Demokratik siyasal sistemler normatif olarak eşit katılım ve temsil imkânı sunmayı hedeflese de bu ideal pratikte toplumsal gruplar arasında eşit biçimde gerçekleşmemektedir. Ekonomik kaynakların dağılımı ve güç ilişkileri, siyasal katılımı sistematik olarak sınırlandırarak temsilin kapsayıcılığını doğrudan etkilemektedir. Bu durum, siyasal katılımın yalnızca hukuki bir hak değil, aynı zamanda yapısal koşullar tarafından şekillenen bir süreç olduğunu göstermektedir. Bu eşitsizliklerin en görünür olduğu alanlardan biri kadınların siyasal temsildir. Küresel ölçekte ilerlemelere rağmen kadınların temsil oranları sınırlı kalmakta; kadınlar dünya genelinde parlamenterlerin yaklaşık %27'sini oluşturmaktadır (Inter-Parliamentary Union, 2026, s. 2).

Kadınların siyasal katılımını artırmaya yönelik politikalar yaygın olmakla birlikte, kampanya finansmanı ve ekonomik kaynaklara erişim boyutu literatürde görece sınırlı ele alınmıştır. Oysa yapılan çalışmalar, siyasal katılımın yalnızca kurumsal ve kültürel faktörlerle değil, aynı zamanda ekonomik ve finansal mekanizmalarla da yakından ilişkili olduğunu göstermektedir (Paxton & Kunovich, 2003; Pınarcıoğlu, 2017). Yüksek kampanya maliyetleri, parti içi kaynak dağılımındaki eşitsizlikler ve finansal ağlara erişim farklılıkları, kadınların siyasal rekabete katılımını sınırlandıran temel faktörlerdir. Ancak bu ilişkilerin aktör temelli ve süreç odaklı analizlerle bütüncül biçimde ele alındığı çalışmalar sınırlıdır.

Bu çalışma, kadınların siyasal katılımının ekonomik, finansal ve ilişkisel mekanizmalar tarafından nasıl sınırlandığını ve bu süreçlerin nasıl yeniden üretildiğini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda araştırma, nitel yöntemle tasarlanmış; farklı siyasal partilerden ve sosyoekonomik arka planlardan gelen 15 kadın siyasetçiyle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmelere dayandırılmıştır. Bu yaklaşım, siyasal katılımın yalnızca kurumsal düzeyde değil, aktörlerin deneyimleri, pratikleri ve ilişki ağları üzerinden nasıl şekillendiğini ortaya koymaktadır.

Çalışmanın özgün katkısı, siyasal finansman ile toplumsal cinsiyet arasındaki ilişkiyi çok katmanlı ve süreç odaklı bir perspektifle analiz etmesinde yatmaktadır. Araştırma, ekonomik kaynaklara erişim kadar bu kaynaklar üzerindeki kontrol, sosyal ağlara dâhil olma ve gayriresmî

mekanizmaların belirleyici rolünü birlikte ele alarak, kadınların siyasal katılımını sınırlayan yapısal dinamikleri bütüncül biçimde ortaya koymaktadır. Bu yönüyle çalışma, siyasal finansman literatüründeki önemli bir boşluğu doldurmakta ve kadınların siyasal temsiline ilişkin tartışmalara ampirik ve kuramsal katkı sunmaktadır.

Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve

Siyasal katılım ve temsil süreçleri, yalnızca bireysel tercihlerle değil; ekonomik kaynakların dağılımı, finansal erişim olanakları, kurumsal destek yapıları ve ilişkisel ağların etkileşimiyle şekillenen çok boyutlu bir yapı içinde ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede siyasal katılım; bireylerin sahip oldukları zaman, bilgi ve maddi kaynaklar ile karşılaştıkları fırsatlar ve motivasyonların kesişiminde oluşan; adaylık, kampanya yürütme ve karar alma süreçlerine katılımın yanı sıra parti üyeliği, protesto ve dilekçe gibi farklı eylem biçimlerini kapsayan bir süreçtir (Huntington & Nelson, 1976, s. 4; Özbudun, 2017, s. 104). Siyasal temsil ise bu sürecin çıktısı olarak, toplumsal taleplerin seçilmiş aktörler aracılığıyla karar alma mekanizmalarına yansıtılmasını ifade etmektedir (Inter-Parliamentary Union, 2023, s. 9; UN Women, 2022, s. 16). Bu bağlamda katılım ile temsil arasında güçlü bir ilişki bulunmakta; katılımın sınırlı olduğu durumlarda temsil de daralmaktadır.

Siyasal finansman, siyasal faaliyetlerin sürdürülebilmesi için gerekli ekonomik ve finansal kaynakların mobilizasyonu ve kullanımını kapsayan temel bir mekanizmadır (Ohman, 2014, s. 2). Modern siyasette kampanya ve örgütsel süreçlerin yüksek maliyetleri, finansal kaynakları demokratik rekabetin belirleyici unsurlarından biri hâline getirmektedir. Ancak bu durum, kaynaklara eşitsiz erişim nedeniyle siyasal alanda asimetrik bir rekabet üretmektedir (Murray vd., 2023; Muneer, 2024, s. 9). Ekonomik kaynaklar (gelir, zaman, beşerî sermaye) ile finansal kaynaklar (nakit, bağış, kredi) arasındaki ayrım, her ekonomik kapasitenin doğrudan siyasal alana aktarılabilir olmadığını göstermektedir. Bu çerçevede kadınlar hem ekonomik hem finansal düzeyde çok boyutlu engellerle karşılaşmaktadır. İş gücü piyasasındaki eşitsizlikler ve bakım yükümlülükleri ekonomik kapasiteyi sınırlandırırken; finansal ağlara erişim eksikliği ve kampanya kaynaklarına ulaşamama siyasal katılımı zorlaştırmaktadır. Patronaj ilişkileri ve gayriresmî finansman mekanizmaları, erkek egemen ağlar

üzerinden işleyerek bu eşitsizlikleri derinleştirmektedir. Kurumsal destek eksikliği ise kadınların bireysel kaynaklara bağımlılığını artırmaktadır. Bu yapılar, ekonomik kırılganlık bağlamında daha belirgin hâle gelmektedir. Gelir istikrarsızlığı, borçluluk ve kaynaklar üzerindeki sınırlı kontrol, siyasal katılımı yüksek maliyetli ve riskli bir faaliyet alanına dönüştürmektedir (Elmas, 2026, s. 124). Bu nedenle toplumsal cinsiyete duyarlı kamu finansmanı ve kota mekanizmaları, biri katılımın maliyet boyutuna, diğeri temsil çıktısına müdahale eden tamamlayıcı araçlar olarak önem kazanmaktadır (Hughes vd., 2017, ss. 2-3; Westminster Foundation for Democracy, 2024).

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Kamu Finansmanı

Toplumsal cinsiyete duyarlı kamu finansmanı, siyasal finansmanın demokratik temsil ve güç dağılımı üzerindeki etkilerini çok boyutlu bir perspektiften ele almayı gerektirir. Siyasal finansman; kampanya harcamaları, seçim süreçleri, siyasal iletişim ve lobi faaliyetlerini kapsayan geniş bir parasal etkileşim alanını ifade etmektedir (IDEA, 2025). Bu yönüyle bir yandan siyasal rekabetin sürdürülebilirliğini mümkün kılarken, diğeryandan ekonomik kaynakların eşitsiz dağılımı üzerinden temsil adaletini zayıflatabilmektedir (Ohman, 2013; Scarrow, 2007). Dolayısıyla siyasal finansman, hem demokratik katılımın kurucu unsurlarından biri hem de eşitsizlik üreten yapısal bir mekanizma olarak değerlendirilmelidir.

Dijitalleşmeyle birlikte seçim kampanyalarının dönüşmesi, finansal kaynaklara erişimi siyasal rekabetin merkezî belirleyeni hâline getirmiştir. Dijital araçların maliyetleri düşürdüğü varsayılsa da artan rekabet ve görünürlük ihtiyacı, kampanya harcamalarını farklı biçimlerde artırmış ve finansmanın önemini pekiştirmiştir (Bär vd., 2025; Small, 2025). Bu süreç, siyasal alanın giderek daha fazla finansal kapasiteye bağımlı hâle gelmesine yol açarak demokratik eşitlik açısından yeni gerilimler üretmektedir.

Bu çerçevede literatür, kadınların siyasal katılımının yalnızca hukuki ve kültürel engellerle değil, aynı zamanda finansal kaynaklara erişimdeki yapısal eşitsizliklerle sınırlandığını göstermektedir (Krook, 2019). Her ne kadar bazı çalışmalar kadın adayların benzer düzeyde bağış

toplayabildiğini ileri sürse de (Burrell, 2014) geniş bir literatür kadınların finansal ağlara erişimde dezavantajlı olduğunu ortaya koymaktadır (Bjarnegård & Kenny, 2016; Cigane & Ohman, 2014; Sarı, 2020). Bu durum, finansmanın sosyal ağlar ve kurumsal yapılarla iç içe geçtiğini göstermektedir.

Bu eşitsizlikler; toplumsal cinsiyet rolleri, parti içi kaynak dağılımı ve erkek egemen ağlar tarafından yeniden üretilmektedir (Buckley & Mariani, 2023). Bu nedenle kotalar önemli olmakla birlikte tek başına yeterli değildir (Muneer, 2024). Son dönem çalışmalar, kotaların toplumsal cinsiyete duyarlı kamu finansmanı ile desteklenmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Mohamud, 2024; Muriaas, 2020). Açıklanan düzlemde seçim sistemleri, kültürel normlar ve finansman mekanizmaları karşılıklı etkileşim içinde çok boyutlu bir yapı oluşturmaktadır. Bu bağlamda toplumsal cinsiyete duyarlı kamu finansmanı, daha kapsayıcı bir siyasal rekabetin inşasında kritik bir araç olarak öne çıkmaktadır (Krook & Norris, 2014; Ohman, 2018).

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Kamu Finansmanı Türleri

Toplumsal cinsiyete duyarlı kamu finansmanı, kamu kaynaklarının kadınların siyasal katılımını güçlendirecek biçimde tahsis edilmesini öngören kurumsal bir düzenlemedir (Ohman, 2018, s. 18). Finlandiya ve Kosta Rika örnekleri, bu yaklaşımın erken kurumsallaşma biçimlerini ortaya koymaktadır (Roza vd., 2012, s. 22). Bu mekanizmalar bağlamsal faktörlere bağlı olarak çeşitlenmektedir. Bu doğrultuda çalışma, toplumsal cinsiyete duyarlı finansmanı üç kategori altında sınıflandırmaktadır: Uygunluğa dayalı finansman, tahsise dayalı finansman ve earmarking. Bu sınıflandırma, politika araçlarının kadınların siyasal katılımı üzerindeki farklı etkilerini karşılaştırmalı analiz etmeye imkân tanımaktadır.

Uygunluğa dayalı toplumsal cinsiyet finansmanı, siyasal partilerin kamu kaynaklarına erişimini cinsiyet eşitliği kriterlerine bağlayan düzenleyici bir mekanizmadır. Bu modelde finansman, yalnızca destek değil, aynı zamanda aday belirleme ve temsil pratiklerini dönüştürmeye yönelik bir yaptırım aracıdır; zira eşiklerin karşılanmaması durumunda partiler finansmandan kısmen ya da tamamen mahrum bırakılabilmektedir (Ohman, 2018, s. 19). Hollanda'daki SGP örneği, bu mekanizmanın

hukuki etkisini ortaya koyarken (van den Brink & ten Napel, 2013, s. 31), uygulamada biçimsel uyum ve sınırlı kapsayıcılık sorunları dikkat çekmektedir. Bu durum, tasarım kadar denetim kapasitesinin de belirleyici olduğunu göstermektedir.

Tahsise dayalı toplumsal cinsiyet finansmanı, kamu kaynaklarının dağıtımını aday listeleri veya seçilmiş temsilciler arasındaki cinsiyet dengesine göre farklılaştıran bir modeldir. Bu sistemde finansman, kadın temsili artıran partileri ödüllendirirken düşük temsil oranına sahip partileri yaptırımlarla karşı karşıya bırakan bir mekanizma olarak işlemektedir. Şili ve Hırvatistan gibi örneklerde kadın milletvekili sayısına bağlı ek kaynaklar sağlanırken, bazı ülkelerde aday oranları belirleyici olmaktadır (Ohman, 2018, s. 21). Ayrıca İtalya ve Fransa'da görüldüğü üzere finansal kesintiler, bu modelin düzenleyici niteliğini güçlendirmektedir (Brennan & Buckley, 2017, s. 16).

Earmarking olarak adlandırılan toplumsal cinsiyete duyarlı finansman, kamu kaynaklarının belirli bir bölümünün doğrudan kadınların siyasal katılımını artırmaya yönelik faaliyetlere tahsis edilmesini öngören bir modeldir. Bu yaklaşım, temsil sonuçlarından ziyade kapasite geliştirme süreçlerine odaklanmaktadır. Brezilya ve İtalya'da en az %5, bazı ülkelerde ise %10'a varan oranlarda kaynak bu amaçla ayrılmaktadır (UN Women, 2024, s. 3). Ancak uygulamada en önemli sorun, kaynakların amacına uygun kullanımının denetlenmesidir. Nitekim Kolombiya örneğinde görüldüğü üzere fonların rutin harcamalara kaydırılması, mekanizmanın sembolikleşme riskini ortaya koymaktadır (Falguera & Casas-Zamora, 2016, s. 29).

Türkiye'de Kadınların Siyasal Katılımı, Temsili ve Finansal Engeller

Türkiye'de kadınların siyasal katılımı ve temsili, erken dönemde kazanılan hukuki haklara rağmen fiilî eşitliğin sağlanamadığı bir alan olarak dikkat çekmektedir (Aktan, 2017, s. 8). Siyasal katılım ve temsil, demokrasinin hem normatif hem işlevsel boyutlarını birbirine bağlayan temel kavramlar olup, bireylerin karar alma süreçlerine katılım düzeyi ile bu katılımın kurumsal karşılığını ifade etmektedir. Ancak Türkiye'de bu iki alan arasındaki ilişki, özellikle kadınlar açısından sınırlı bir görünüm sergilemektedir.

Kadınların anayasal düzeyde siyasal haklara sahip olmaları, bu hakların eşit ve etkin biçimde kullanılabildiği anlamına gelmemektedir. Nitekim kadınların siyasal temsili uzun yıllar düşük düzeylerde kalmış; 2023 seçimlerinde %19,9'a ulaşmasına rağmen küresel ölçekte geride kalmaya devam etmiştir (Inter-Parliamentary Union, 2024; TÜİK, 2024). Yerel düzeyde ise durum daha belirgindir; 2024 seçimlerinde kadın belediye başkanlarının oranının %3,2'de kalması, temsil açığının derinliğini ortaya koymaktadır (Yıldız, 2024).

Bu eşitsizliğin temelinde çok boyutlu engeller bulunmaktadır. Kurumsal düzeyde, siyasi partilerin aday belirleme süreçlerinde kadınların düşük sıralardan aday gösterilmesi ve kota mekanizmalarının sınırlı uygulanması önemli bir sorun alanıdır (Demir, 2015, ss. 45-46; Öztepe, 2023, s. 204). Yapısal açıdan ise kadınların gelir, eğitim ve mesleki statü bakımından dezavantajlı konumları, siyasal katılım kapasitesini doğrudan etkilemektedir (Milbrath, 1981, s. 223; Yaralı Akkaya & Yılmaz, 2025, s. 199). Özellikle finansal kaynaklara sınırlı erişim ve ekonomik bağımsızlık eksikliği, siyasal alana girişte kritik bir engel oluşturmaktadır (Biricikoğlu, 2013, s. 84). Buna ek olarak, bakım yükümlülükleri ve zaman kısıtları, kadınların aktif siyasal faaliyetlere katılımını zorlaştırmaktadır (Çelik, 2019, ss. 23-24).

Bu yapısal ve kurumsal sınırlılıkların temelinde ise kültürel faktörler yer almaktadır. Ataerkil değerler, siyasal alanı erkek egemen bir yapı olarak yeniden üretmekte; kadınların siyasal özne olarak kabul edilmesini güçleştirmektedir (Mutlu, 2017, ss. 35-42). Bu durum, kadınların yalnızca temsil oranlarını değil, siyasal süreçlere katılım biçimlerini de sınırlandırmaktadır. Nitekim Türkiye'de kadınların oy verme dışındaki siyasal katılım türlerinde erkeklere kıyasla daha düşük düzeyde kaldığı çeşitli çalışmalarla ortaya konmuştur (Kalaycıoğlu, 1983; Tatar, 2003).

Kadınların siyasal katılımını sınırlayan finansal engeller, yalnızca bireysel gelir düzeyiyle açıklanamayacak, siyasal alanın işleyişine içkin çok katmanlı bir eşitsizlik biçimi olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye'de kadınların iş gücüne katılım oranının görece düşük olması, ekonomik bağımsızlığın sınırlı kalmasına ve siyasal faaliyetlere katılım açısından

yapısal bir finansal kırılmalık oluşmasına yol açmaktadır (Kaygusuz vd., 2023). Siyasetin yüksek maliyetli doğası (kampanya harcamaları, örgütlenme süreçleri ve seçim faaliyetleri) adayların finansal kapasitesini belirleyici kılmakta; erkek adayların daha geniş ekonomik ve sosyal ağlara erişimi bu alanda önemli bir avantaj yaratmaktadır. Buna karşılık kadınların sınırlı finansal kaynaklara sahip olması, siyasal rekabeti eşitsiz hâle getirmektedir (İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi, 2016).

Finansal engeller, toplumsal cinsiyet temelli iş bölümüyle daha da derinleşmektedir. Kadınların bakım emeği ve hane içi sorumlulukları üstlenmesi, siyasal katılımın maliyetini artırmakta ve bu süreci yüksek “fırsat maliyeti” içeren bir karar hâline getirmektedir (Cengiz, 2022; Gökçimen, 2008). Bu durum, kadınların siyasal alana girişini geciktirmekte ve adaylık süreçlerinde daha yüksek eşikler ile karşılaşmalarına neden olmaktadır. Dolayısıyla siyasal katılım, kadınlar açısından yalnızca politik değil, aynı zamanda ekonomik bir karar süreci olarak işlemektedir.

Öte yandan, siyasi partilerin kaynak dağıtım pratikleri de bu eşitsizlikleri yeniden üretmektedir. Parti içi aday belirleme süreçlerinin ve finansal kaynak tahsisinin çoğunlukla erkek egemen ağlar üzerinden işlemesi, kadın adayların kampanya kapasitesini sınırlamaktadır (Cengiz, 2022). Kadın kollarının çoğu zaman sembolik düzeyde kalması ve etkili finansal destek sağlayamaması, bu durumu pekiştirmektedir (İstanPol, 2021). Ayrıca siyasal finansman süreçlerindeki şeffaflık eksikliği ve enformel finansal ağların yaygınlığı, kadınların kaynaklara erişimini daha da zorlaştırmaktadır (Sarı, 2020)

Yöntem

Bu araştırma, kadınların siyasal katılım süreçlerinde karşılaştıkları finansal engelleri deneyimleri üzerinden inceleyen nitel bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Araştırmada, bireysel deneyimlerin bağlamsal bütünlüğü içinde analiz edilmesine imkân tanıyan betimsel analiz yaklaşımı benimsenmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2021). Çalışma; ekonomik, finansal ve ilişkisel mekanizmaların siyasal süreçlerde nasıl işlediğini ve yeniden üretildiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın evrenini, 2023 milletvekili genel seçimleri ve 2024 mahallî idareler genel seçimleri sürecinde aktif siyasal yaşamda yer alan kadın siyasetçiler oluşturmaktadır. Örneklem, nitel araştırma yaklaşımına uygun olarak amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiş; katılımcılara erişimde kartopu örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır (Patton, 2015). Bu kapsamda 25 kişiyle iletişime geçilmiş, araştırmaya katılmayı kabul eden 15 kadın siyasetçiyle yüz yüze ve çevrim içi görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Veriler, alanyazın temel alınarak geliştirilen yarı yapılandırılmış mülakat formu aracılığıyla toplanmıştır. Görüşmeler kayıt altına alınarak yazılı dökümlere dönüştürülmüş; analiz sürecinde açık kodlama, kategori oluşturma ve temalaştırma aşamalarını içeren sistematik bir yaklaşım izlenmiştir (Patton, 2015). Bu süreçte hem tümevarımsal analiz hem de araştırma sorularına dayalı analitik çerçeve birlikte kullanılmıştır.

Analiz sonucunda altı temel tema belirlenmiştir: Siyasal faaliyetlerin mali yükü, finansal kaynaklara erişim, siyasal ağ ve destek mekanizmaları, gayriresmî finansman pratikleri, kurumsal destek eksikliği ve ekonomik kırılganlık. Katılımcılar etik ilkeler doğrultusunda anonimleştirilmiş ve kodlarla temsil edilmiştir. Araştırmada geçerlik ve güvenilirlik; uzman görüşü, katılımcı doğrulaması ve sistematik analiz süreci ile sağlanmıştır.

Bu araştırma, Siirt Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurul Onay Belgesi (Tarih: 03.11.2025, Onay no: 1324) ile bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır. Bu çalışmaya katılan katılımcılardan katılım onamı alınmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik ve Siyasal Özellikleri (n=15)

Yaş Aralığı	Eğitim Düzeyi	Parti İçi Görev	Siyasal Düzey	İl	Bölge
30-34	Lisans	İl Başkan Yardımcısı	Genel	İstanbul	Marmara
35-39	Ön Lisans	Belediye Meclisi Üyesi	Yerel	İzmir	Ege
40-44	Lisans	Belediye Başkan Yardımcısı	Yerel	Diyarbakır	Güneydoğu Anadolu
45-49	Lisans	İlçe Kadın Kolları Başkan Yardımcısı	Genel	Adana	Akdeniz
50-54	Doktora	İl Yönetim Kurulu Üyesi	Genel	Ankara	İç Anadolu
30-34	Lisans	İl Yönetim Kurulu Üyesi	Genel	Batman	Güneydoğu Anadolu
35-39	Lise	Belediye Meclisi Üyesi	Yerel	Siirt	Güneydoğu Anadolu
40-44	Ön Lisans	Belediye Meclis Üyesi	Yerel	Van	Doğu Anadolu
45-49	Lisans	Parti Meclisi Üyesi	Genel	İstanbul	Marmara
50-54	Yüksek Lisans	Genel Başkan Yardımcısı	Genel	Ankara	İç Anadolu
55-59	Doktora	Eski Milletvekili	Genel	İstanbul	Marmara
30-34	Ön Lisans	İl Kadın Kolları Başkanı	Genel	Kayseri	İç Anadolu
35-39	Lisans	İl Disiplin Kurulu Üyesi	Genel	Bursa	Marmara
40-44	Lise	Belediye Meclis Üyesi	Yerel	K. Maraş	Akdeniz
45-49	Yüksek Lisans	Milletvekili	Genel	Diyarbakır	Güneydoğu Anadolu

Bulgular

Kadınların siyasal katılımına ilişkin bulgular, bu sürecin doğrusal değil, birbirini besleyen çok katmanlı yapısal dinamikler tarafından şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu çalışma; kadınların siyasal katılımının tekil nedenlerle değil, ekonomik, ilişkisel ve kurumsal mekanizmaların kesişiminde oluştuğunu göstermektedir. Kadınlar, siyasal alana girişten

kalıcılığa kadar uzanan süreçte yüksek maliyetler, sınırlı finansal erişim, ağ temelli dışlanma ve kurumsal yetersizliklerle karşılaşmaktadır. Bu engeller bütünsel bir yapı içinde işlemekte; ekonomik maliyetler başlangıçta belirleyici bir eşik oluştururken, ilişkisel ağlar ve enformel mekanizmalar süreç ilerledikçe fırsatların dağılımını şekillendirmektedir. Kurumsal destek eksikliği ve ekonomik güvencesizlik ise bu eşitsizlikleri derinleştirerek siyasal katılımı kadınlar açısından seçici ve sınırlayıcı bir yapıya dönüştürmektedir. Bu çok katmanlı yapı, Tablo 2’de sunulan tematik kodlama çerçevesinde sistematik biçimde gösterilmektedir.

Tablo 2. Kadınların Siyasal Katılımını Sınırlayan Ekonomik ve Yapısal Engellere İlişkin Tematik Kodlama Çerçevesi

Tema	Ana Kod	Alt Kodlar	Açıklama
Siyasal Faaliyetlerin Yüksek Maliyeti	Kampanya Maliyet Engeli	Afiş, medya, ulaşım, organizasyon giderleri	Siyasal katılımın yüksek kampanya maliyetleri nedeniyle ekonomik bir eşik oluşturması
Ekonomik Kaynaklara Sınırlı Erişim	Ekonomik Özerklik Sorunu	Gelir kontrolü, aile baskısı, harcama kısıtı	Kadınların ekonomik kaynaklarını bağımsız kullanamaması
Patronaj ve Ağlara Erişim Eksikliği	Sosyal Ağlardan Dışlanma	Erkek egemen ağlar, sosyal sermaye eksikliği	Erkek egemen ağlar, sosyal sermaye eksikliği
Gayriresmî Finansal Mekanizmalar	Enformel Finansman	Yolsuzluk, dolaylı ödeme, örtük beklentiler	Yolsuzluk, dolaylı ödeme, örtük beklentiler
Kurumsal Destek Eksikliği	Kadın Örgütlerinde Finansman Açığı	Kadın Örgütlerinde Finansman Açığı	Kadın örgütlerinin sürdürülebilir finansman yetersizliği
Yoksulluk ve Ekonomik Kırılganlık	Yoksulluk ve Ekonomik Kırılganlık	Risk, gelir istikrarsızlığı, zaman kaybı	Risk, gelir istikrarsızlığı, zaman kaybı

Siyasal Faaliyetlerin Yüksek Maliyeti

Bu tema altında elde edilen bulgular, siyasal katılım süreçlerinin yüksek düzeyde finansal kaynak gerektiren bir yapıya sahip olduğunu ve bu durumun kadınlar açısından belirgin bir yapısal eşitsizlik ürettiğini ortaya koymaktadır. Katılımcı anlatıları, siyasal faaliyetlerin yalnızca seçim

dönemine özgü harcamalarla sınırlı kalmadığını; adaylık öncesi hazırlık süreçlerinden başlayarak süreklilik arz eden bir maliyet yükü içerdiğini göstermektedir. Bu bağlamda bir katılımcı, *“Kadının siyasete girmesindeki engellerden biri ekonomik durumudur. Seçim döneminde aday oluyorsan bireysel olarak harcamaların oluyor; afiş bastırmak, reklam yaptırmak, yol masrafları derken büyük giderler çıkıyor. Erkekler için de masraf var ama kadınların ekonomik özgürlükleri sınırlı olduğunda bu maliyeti karşılamak daha da zor oluyor. Üstelik aileler, kadınların bu masraflarını boşa harcanmış para olarak görebiliyor”* (K1) ifadesiyle siyasal katılımın finansal boyutunu somutlaştırmaktadır. Benzer şekilde, *“Sadece seçim günü değil, öncesindeki hazırlık süreci bile ciddi maliyetler içeriyor. Kadının siyasette başarılı olması için sadece bilgi yetmiyor, ciddi bir ekonomik güç de gerekiyor. Seçim döneminde reklam, afiş, yol masrafları derken büyük bütçeler ortaya çıkıyor. Kadınların çoğunun kendi cebinden bu masrafları karşılaması imkânsız oluyor. Bu nedenle ekonomik nedenlerden dolayı kadınlarımız siyasete yeteri kadar ilgi göstermemektedir”* (K7) ifadesi, siyasal sürece girişin erken aşamalarında dahi ekonomik bir eşik bulunduğunu göstermektedir.

Katılımcılar, bu maliyet yapısının cinsiyet temelli eşitsizliklerle derinleştiğini açık biçimde vurgulamaktadır. *“Kadınların siyasette önünün açılması için sadece yasa değil, aynı zamanda finansman desteği de lazım. Erkekler bağış ağlarını rahatlıkla kullanıyor ama kadınların böyle çevreleri olmuyor. Bu yüzden kadın adaylar ya borç alıyor ya da yarıştan çekiliyor. Bu durum onların siyasete olan ilgisini azaltıyor”* (K6) ve *“Benim çevremde siyasete girmek isteyen birçok kadın vardı ama ilk engel hep parasızlık oldu. Partiye üye olmak, etkinliklere katılmak bile masraflıydı; adaylık ise çok daha pahalıydı. Erkekler bu masrafları çevrelerinden kolayca toplayabiliyordu ama kadınlara bağış yapan çok azdı. Sonunda çoğu kadın vazgeçti”* (K8) ifadeleri, finansal kaynaklara erişimin toplumsal cinsiyet ekseninde farklılaştığını ortaya koymaktadır. Bu durum, *“kadınlar için bu süreç çoğu zaman kaybedilecek para anlamına geliyor”* (K9) ifadesinde görüldüğü üzere ekonomik risk algısının da cinsiyete göre farklılaştığını göstermektedir.

Kadınların siyasal katılımını sınırlayan finansal engeller, yalnızca kampanya maliyetlerinin yüksekliği ile sınırlı kalmamakta, aynı zamanda kadın adayların bu yüksek maliyetler karşısında kurumsal destekten

mahrum bırakılmasıyla daha da derinleşmektedir. Nitekim katılımcı ifadeleri, kota uygulamalarının tek başına kadınların siyasal temsilini artırmada yeterli olmadığını, finansal destek mekanizmalarıyla birlikte ele alınmadığında işlevsiz kaldığını ortaya koymaktadır. Bir katılımcının ifade ettiği üzere, *“Kota sayesinde listelerde kadın sayısı artıyor ama seçilebilir sıralara konulmuyoruz... Üstelik kampanya masraflarını da yine biz karşılıyoruz. Bu durumda kota yalnızca vitrin görevi görüyor”* (K11). Benzer şekilde, *“Kota var ama kampanya bütçesi yine bizim cebimizden çıkıyor... seçilebilir yerlerde değiliz”* (K4) ifadesi, temsilde görünürlük ile gerçek siyasal güç arasındaki ayrımı açık biçimde ortaya koymaktadır. Siyasal faaliyetlerin maliyeti yalnızca kampanya giderleriyle sınırlı değildir. *“Parti içinde aktif olmak bile başlı başına maliyetli bir süreç”* (K1) ve *“sürekli sahada olmanız gerekiyor ve bu da sürekli bir harcama anlamına geliyor”* (K11) ifadeleri, siyasal görünürlük ve örgütsel katılımın da ekonomik sermaye gerektirdiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgular, *“partiye üye olmak, etkinliklere katılmak bile masraflıydı; adaylık ise çok daha pahalıydı”* (K13) ifadesiyle de desteklenmektedir.

Ayrıca bazı katılımcılar, siyasal süreçte maliyetin doğrudan bireysel yük olarak kadınların omuzlarına bırakıldığını vurgulamaktadır. *“Siyasete girdiğiniz anda aslında kendi kampanyanızın finansörü oluyorsunuz”* (K5) ve *“kampanya masraflarını yine biz karşılıyoruz”* (K2) ifadeleri, kurumsal destek eksikliğini açıkça ortaya koymaktadır. Bununla bağlantılı olarak *“kadınlar seçim sürecinde çalışıyor ama bütçe erkek adaylara aktarılıyor”* (K12) ifadesi, parti içi kaynak dağılımında da cinsiyet temelli eşitsizliklerin bulunduğunu göstermektedir.

Siyasal katılımı da ekonomik maliyetlerin toplumsal cinsiyet rolleriyle kesiştiği de dikkat çekici bir diğer bulgudur. *“Kadınlar siyasete girerken aileleri için de maliyet hesabı yapmak zorunda kalıyor. Benim en büyük engelim bakım yükü oldu. Çocuklarıma ve yaşlı aileme baktığım için kampanyada aktif rol alamadım. Kadınlar siyasete girmek istese bile evdeki sorumlulukları yüzünden bunu sürdüremiyor. Bu da siyasete katılımı sınırlayan görünmez bir engel...”* (K14) ve *“Siyasete girmek istediğimde en çok çocuklarıma bakımı nasıl yapacağımı düşündüm. Kampanya döneminde evden uzak kalmam gerekiyordu ama çocukların sorumluluğu tamamen bana aitti. Bakıcı tutsam masraf, aileden destek istesem ‘siyasetle uğraşma’ dediler. Bu yük, siyasete girmemi iki kat daha zorlaştırdı”* (K9)

ifadeleri, siyasal katılımı ekonomik engellerin bakım emeği ve toplumsal beklentilerle birleşerek çok katmanlı bir sınırlayıcıya dönüştüğünü göstermektedir.

Ekonomik Kaynaklara Sınırlı Erişim

Bu tema kapsamında elde edilen bulgular, kadınların siyasal katılım süreçlerinde karşılaştıkları ekonomik engellerin yalnızca gelir düzeyiyle sınırlı olmadığını; aynı zamanda ekonomik kaynaklar üzerindeki kontrol, kullanım yetkisi ve bu kaynaklara erişim biçimleriyle yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcı anlatıları, kadınların ekonomik olarak aktif olsalar dahi, bu kaynakları siyasal faaliyetlere yönlendirme konusunda çeşitli yapısal ve kültürel sınırlamalarla karşılaştıklarını göstermektedir.

Bu durumu açık biçimde yansıtan ifadelerden biri, *“düzenli geliri olan bir kadını ama bu gelirin tamamı üzerinde özgürce karar verebildiğimi söyleyemem”* (K8) şeklindedir. Benzer şekilde, *“ekonomik olarak bağımsız görünseniz bile aslında tam anlamıyla bağımsız değilsiniz”* (K2) ve *“kazandığımız parayı nasıl kullanacağımıza dair özgürlüğümüz sınırlı”* (K13) ifadeleri, ekonomik bağımsızlığın yalnızca gelir elde etmekle sınırlı olmadığını, karar verme özerkliğini de içerdiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda *“kadınların kazandığı para çoğu zaman aile bütçesi olarak görülüyor”* (K9) ifadesi, ekonomik kaynakların toplumsal cinsiyet temelli denetim altında olduğunu göstermektedir.

Siyasal katılımı ekonomik kaynaklara erişimdeki eşitsizlikler, finansal ağlara erişim boyutunda da belirginleşmektedir. *“Erkekler bu noktada çevrelerinden destek bulabiliyor ama kadınların böyle bir finansal ağı yok”* (K15) ve *“erkekler bağış ağlarını rahatlıkla kullanıyor ama kadınların böyle çevreleri olmuyor”* (K4) ifadeleri, sosyal sermaye ve finansal ağların cinsiyet temelli dağılımına işaret etmektedir. Bu durum, *“kadınlara bağış yapan çok azdı”* (K9) ifadesiyle de desteklenmektedir.

Bununla birlikte, ekonomik kısıtlılıkların siyasal katılım kararını doğrudan etkilediği görülmektedir. *“Birçok kadın siyasete ilgi duyuyor ama ekonomik nedenlerle geri çekiliyor”* (K11) ve *“çoğu kadın bu kaynağı bulamadığı için siyasete girmekten vazgeçiyor”* (K5) ifadeleri,

ekonomik erişim sorunlarının siyasal katılımı daha başlangıç aşamasında sınırladığını göstermektedir. Benzer şekilde *“kadın adaylar ya borç alıyor ya da yarıştan çekiliyor”* (K14) ifadesi, finansal yetersizliğin zorlayıcı sonuçlarını ortaya koymaktadır.

Siyasal katılımı ekonomik kaynaklara erişim sorunu, aynı zamanda siyasal temsiliyetin niteliğini de etkilemektedir. *“Gelir eşitsizliği sadece ekonomik bir sorun değil, aynı zamanda temsili bir sorun”* (K12) ve *“paranız yoksa siyaset yapamıyorsunuz”* (K1) ifadeleri, ekonomik gücün siyasal görünürlük ve temsil üzerinde belirleyici olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda ekonomik eşitsizlik, yalnızca bireysel düzeyde bir sınırlılık yaratmamakta; aynı zamanda siyasal alanın kimler tarafından temsil edileceğini belirleyen yapısal bir mekanizma olarak işlemektedir.

Analiz sürecinde elde edilen kodlar, siyasal katılımı ekonomik kaynaklara sınırlı erişimin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bu yapı; (i) gelir düzeyi farklılıkları, (ii) gelir üzerinde karar verme özerkliğinin sınırlılığı, (iii) finansal ağlara erişimdeki eşitsizlikler ve (iv) toplumsal cinsiyet temelli normlar olmak üzere birbirini besleyen alt boyutlardan oluşmaktadır. Bu yönüyle siyasal katılımı ekonomik erişim sorunu, yalnızca maddi bir yetersizlik değil, aynı zamanda kadınların siyasal özneleşme süreçlerini sınırlandıran yapısal bir güç ilişkisi üretmektedir.

Patronaj ve Ağlara Erişim Eksikliği

Bu tema kapsamında elde edilen bulgular, siyasal katılımın yalnızca bireysel yeterlikler ya da ekonomik kapasite ile değil, aynı zamanda sosyal sermaye ve ilişkisel ağlara erişim üzerinden şekillendiğini göstermektedir. Katılımcı anlatıları, siyasal alanın önemli ölçüde enformel ilişkiler ve kapalı ağlar aracılığıyla işlediğini ortaya koymaktadır.

Bu durumu açık biçimde yansıtan ifadelerden biri, *“asıl belirleyici olanın ilişkiler ağı olduğunu fark ettim... bu çevreler genellikle uzun yıllardır birlikte hareket eden erkeklerden oluşuyor”* (K14) şeklindedir. Benzer biçimde, *“siyasette görünür olmanın yalnızca bireysel çaba ile mümkün olmadığını... bir çevrenizin olması gerektiğini anladım”* (K3) ve *“siyasette başarı, çoğu zaman kimleri tanıdığınızla doğrudan ilişkili”* (K8) ifadeleri, siyasal ilerlemenin enformel ağlara bağımlı yapısını ortaya koymaktadır.

Katılımcılar, bu ağların cinsiyetlendirilmiş doğasına özellikle dikkat çekmektedir. *“Bu ilişkiler genellikle erkek egemen alanlarda kuruluyor”* (K2) ve *“erkekler arasında güçlü bir dayanışma var... bu sadece sözlü değil finansal ve politik destek anlamına geliyor”* (K9) ifadeleri, erkekler arasındaki dayanışmanın kurumsallaşmış bir avantaj ürettiğini göstermektedir. Buna karşılık kadınlar için *“bireysel çabalarıyla ilerlemek zorunda kalıyorlar”* (K4) ve *“sisteme sonradan dahil olmaya çalışmak en zor olan şey”* (K11) gibi ifadeler, dışlanmışlık deneyimini açıkça ortaya koymaktadır.

Benzer şekilde, *“erkekler bağış ağlarını rahatlıkla kullanıyor ama kadınların böyle çevreleri olmuyor”* (K7) ve *“kadınlara bağış yapan çok azdı”* (K2) ifadeleri, finansal ağlara erişimin de ilişkisel ağlarla doğrudan bağlantılı olduğunu göstermektedir. Ayrıca *“kadınlar seçim sürecinde çalışıyor ama bütçe erkek adaylara aktarılıyor”* (K15) ifadesi, patronaj ilişkilerinin kaynak dağılımını da belirlediğine işaret etmektedir.

Siyasal alanın kapalı yapısı, *“sistem aslında kapalı bir yapı gibi işliyor”* (K5) ve *“doğru çevrede değilseniz ilerlemek mümkün olmuyor”* (K13) ifadeleriyle daha da belirginleşmektedir. Bu bağlamda kadınların yalnızca ağlara erişimde değil, aynı zamanda karar alma süreçlerinde de dışlandığı görülmektedir: *“Kadınlar bu yapıya dahil olamadığında karar alma süreçlerinden de uzak kalıyor”* (K1).

Analiz sürecinde elde edilen bulgular, siyasal katılımın çok katmanlı bir sermaye yapısı üzerinden işlediğini ortaya koymaktadır. Bu yapı içerisinde sosyal sermaye (ilişkiler, ağlar, patronaj bağlantıları), ekonomik sermaye ile etkileşim içinde belirleyici bir rol üstlenmektedir. Kadınların bu ağlara sınırlı erişimi, yalnızca finansal kaynaklara ulaşımı değil, aynı zamanda siyasal fırsat yapılarına erişimlerini de kısıtlamaktadır.

Bu tema, siyasal alanın formal kurallarla tanımlanan bir rekabet alanı olmasına rağmen, fiili işleyişin büyük ölçüde enformel ve kapalı ilişkiler ağı üzerinden sürdüğünü göstermektedir. Söz konusu ağların tarihsel olarak erkek egemen yapılar içinde oluşmuş olması, kadınların bu sistemde *“dışarıdan dahil olmaya çalışan aktörler”* olarak konumlanmasına neden olmaktadır. Bu durum, kadınların sürekli olarak kendilerini kanıtlama zorunluluğu hissetmeleri ve ek bir performans yüküyle karşı karşıya

kalmaları sonucunu doğurmaktadır. Dolayısıyla patronaj ilişkileri ve ağlara erişim eksikliği, yalnızca bireysel bir dezavantaj değil; siyasal alanın yapısal eşitsizliklerini yeniden üreten bir mekanizma olarak işlev görmektedir. Bu mekanizma, kadınların siyasal temsil süreçlerine katılımını dolaylı ancak güçlü biçimde sınırlamakta; böylece siyasal alanın görünürde açık, ancak pratikte seçici ve dışlayıcı karakterini pekiştirmektedir.

Yolsuzluk ve Gayriresmî Finansal Mekanizmalar

Bu tema kapsamında elde edilen bulgular, siyasal alanın yalnızca formel kurallar çerçevesinde değil, aynı zamanda gayriresmî finansal ilişkiler ve örtük beklentiler üzerinden işlediğini ortaya koymaktadır. Katılımcı anlatıları, bu mekanizmaların özellikle kadınlar açısından erişilmesi zor, belirsiz ve çoğu zaman etik ikilemler yaratan yapılar olduğunu göstermektedir.

Bu durumu açık biçimde yansıtan ifadelerden biri, *“sistemin görüldüğü kadar şeffaf olmadığını fark ettim... belirli ilişkiler, rüşvet ile adaylık verme ve maddi beklentiler olduğunu hissediyorsunuz”* (K6) şeklindedir. Benzer şekilde, *“resmî olarak her şey kurallara uygun gibi görünse de pratikte dolaylı ekonomik ilişkiler devreye girebiliyor”* (K1) ifadesi, siyasal süreçlerin görünür ve görünmeyen boyutları arasındaki ayrımı ortaya koymaktadır. Katılımcılar, bu yapıların çoğu zaman açık biçimde ifade edilmediğini ancak *“destek karşılığı beklenti olduğunu hissediyorsunuz”* (K4-K13) şeklinde deneyimlendiğini vurgulamaktadır.

Bu bağlamda liyakat ilkesinin zayıfladığına yönelik güçlü bir algı dikkat çekmektedir. *“Sadece liyakat yeterli olmuyor, maddi ilişkiler ya da güçlü bağlantılar da gerekiyor”* (K4) ve *“liyakat ilkesinin aslında tam olarak işlemediğini gösteriyor”* (K7) ifadeleri, siyasal ilerlemenin enformel mekanizmalarla şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, *“kimlerin nasıl destek aldığı her zaman açık değil”* (K2) ve *“şeffaf olmayan bir yapı içinde hareket etmek zorunda kalıyoruz”* (K11) ifadeleriyle daha da belirginleşmektedir.

Katılımcılar, kadınların bu gayriresmî mekanizmalara çoğunlukla dahil olmadığını ya da bilinçli olarak mesafeli durduğunu ifade etmektedir. *“Kadınlar genelde bu tür ilişkilerin dışında kalıyor ya da uzak duruyor”* (K5)

ve “etik nedenlerle bu tür ilişkilerden uzak durmayı tercih ediyorum” (K9) ifadeleri, bu dışlanmanın yalnızca yapısal değil aynı zamanda normatif bir boyut taşıdığını göstermektedir. Ancak bu durumun bir sonucu olarak “kadınlar sistemin dışında kalıyor” (K14) ve “ne kadar donanımlı olursak olalım geri planda kalıyoruz” (K7) şeklinde ifade edilen dezavantajlı bir konum ortaya çıkmaktadır.

Benzer şekilde, “erkekler bağış ağlarını rahatlıkla kullanıyor ama kadınların böyle çevreleri olmuyor” (K3) ve “kadınlar seçim sürecinde çalışıyor ama bütçe erkek adaylara aktarılıyor” (K15) ifadeleri, finansal ve ilişkisel mekanizmaların birlikte işlediğini göstermektedir. Bu bağlamda gayriresmî finansman pratikleri, yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda patronaj ilişkileriyle iç içe geçmiş bir yapı sergilemektedir.

Ayrıca siyasal sistemin kapalı ve erkek egemen karakteri de bu süreçleri pekiştirmektedir. “Siyasette ilerlemek için sadece çalışmak yetmiyor, bu sistemin nasıl işlediğini kabul etmeniz gerekiyor” (K5) ve “sistem baştan erkekler tarafından dizayn edilmiş” (K9) ifadeleri, bu mekanizmaların tarihsel ve yapısal boyutuna işaret etmektedir. Bu durum, kadınların yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda etik ve kültürel düzeyde de bir uyumsuzluk deneyimlemesine yol açmaktadır.

Analiz sürecinde elde edilen bulgular, siyasal alanın ikili bir yapı üzerinden işlediğini göstermektedir: Formel kurallar ve enformel/gayriresmî mekanizmalar. Bu ikili yapı içerisinde özellikle gayriresmî finansal ilişkiler, siyasal rekabetin görünmeyen ancak belirleyici boyutunu oluşturmaktadır. Kadınların bu mekanizmalara sınırlı erişimi, yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda siyasal meşruiyet üretim süreçlerinden dışlanmaları anlamına gelmektedir.

Kadın Örgütlerine Yönelik Yetersiz Finansman

Bu tema kapsamında elde edilen bulgular, kadınların siyasal katılım süreçlerinde kolektif destek mekanizmalarının belirleyici rol oynadığını; ancak bu mekanizmaların finansal açıdan yetersiz olması nedeniyle işlevlerini tam anlamıyla yerine getiremediğini ortaya koymaktadır. Katılımcı anlatıları, kadın örgütlerinin siyasal katılımın hazırlık aşamasında kritik bir rol üstlenmesine rağmen sürdürülebilir finansman eksikliği nedeniyle sınırlı etki üretebildiğini göstermektedir.

Bu durumu açık biçimde yansıtan ifadelerden biri, *“kadın örgütleri çok önemli ama çoğu sürekli bir finansman kaynağına sahip değil, proje bitince faaliyetler de kesiliyor”* (K9) şeklindedir. Benzer biçimde, *“birçok kadın örgütü gönüllülük temelinde çalışıyor ve bu durum belirli bir noktadan sonra sınır oluşturuyor”* (K6) ve *“sürekli yeni fon arayışı içinde olmak zorunda kalıyoruz”* (K13) ifadeleri, finansal sürdürülebilirliğin temel sorun olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda *“finansman kesildiğinde çalışmalar da duruyor”* (K7) ve *“projeler büyüyemiyor, etki alanı dar kalıyor”* (K4) şeklindeki ifadeler, örgütsel kapasitenin doğrudan finansal kaynaklara bağlı olduğunu göstermektedir.

Kadın örgütlerinin siyasal kapasite geliştirme süreçlerindeki rolü de katılımcılar tarafından açıkça vurgulanmaktadır. *“Kadın örgütleri birçok kadının siyasete ilk adım attığı yerler”* (K1) ve *“liderlik geliştirme ve mentorluk faaliyetleri genelde kısa süreli kalıyor”* (K11) ifadeleri, bu yapıların siyasal sosyalleşme ve hazırlık süreçlerindeki işlevine işaret etmektedir. Ancak *“bu potansiyel tam olarak değerlendirilemiyor”* (K5) ve *“potansiyel var ama yeterince kullanılamıyor”* (K8) şeklindeki ifadeler, finansal yetersizliğin bu rolü sınırladığını göstermektedir.

Örgütlenmenin maliyetli bir süreç olduğuna ilişkin bulgular da dikkat çekicidir. *“Örgütlenme maliyetli bir süreç, bu maliyet karşılanmadığında kadınlar bireysel çabalarla sınırlı kalıyor”* (K2) ve *“kolektif destek mekanizmaları olmadan kadınların siyasette kalıcı olması zor”* (K9) ifadeleri, bireysel ve kolektif düzey arasındaki ilişkiyi açıkça ortaya koymaktadır.

Analiz sürecinde elde edilen bulgular, kadınların siyasal katılımının yalnızca bireysel kapasite ya da motivasyonla açıklanamayacağını; aksine bu sürecin güçlü kurumsal ve kolektif destek mekanizmalarına bağlı olduğunu göstermektedir. Kadın örgütleri, bu bağlamda siyasal alan ile birey arasındaki aracılık işlevini üstlenen kritik yapılar olarak öne çıkmaktadır. Ancak bu yapıların finansal sürdürülebilirlikten yoksun olması, siyasal katılımın kurumsal altyapısını zayıflatmaktadır.

Yoksulluk ve Ekonomik Kırılganlık

Bu tema kapsamında elde edilen bulgular, kadınların siyasal katılım süreçlerinin yalnızca maliyet, kaynak erişimi ya da ağırlara dahil olma gibi faktörlerle sınırlı olmadığını; daha derin bir düzeyde ekonomik kırılganlık ve yoksulluk koşulları tarafından şekillendiğini ortaya koymaktadır. Katılımcı anlatıları, siyasal katılımın özellikle ekonomik güvencesizlik koşullarında kadınlar için yüksek risk içeren, sürdürülebilirliği belirsiz ve çoğu zaman ertelenen bir faaliyet alanına dönüştüğünü göstermektedir.

Katılımcılar, siyaset ile ekonomik güvence arasındaki gerilimi açık biçimde ifade etmektedir. *“Düzenli bir gelirim olmadan böyle bir sürece girmek büyük bir risk”* (K11) ve *“siyaset gelir getiren bir alan değil, aksine harcama gerektiriyor”* (K6) ifadeleri, siyasal katılımın ekonomik açıdan bir yatırım değil, kayıp ihtimali yüksek bir süreç olarak algılandığını ortaya koymaktadır. Benzer biçimde, *“geçim derdi olan birinin siyasetle ilgilenmesi çok zor”* (K8) ve *“öncelik hayatta kalmak oluyor”* (K1) ifadeleri, ekonomik zorunlulukların siyasal katılımın önüne geçtiğini göstermektedir.

Ekonomik kırılganlığın yalnızca maddi değil, aynı zamanda psikolojik ve zamansal boyutları da belirleyici olmaktadır. *“Ekonomik güvencesizlik psikolojik bir baskı yaratıyor”* (K15) ve *“uzun vadeli plan yapmak zorlaşıyor”* (K7) ifadeleri, siyasal katılımın gerektirdiği uzun vadeli bağlılığın ekonomik belirsizlikle çeliştiğini göstermektedir. Bununla birlikte *“siyasete ayırdığım zaman gelir kaybı anlamına geliyor”* (K2) ve *“zaten sınırlı bir ekonomik alanda var olmaya çalışıyoruz”* (K5) ifadeleri, zaman-ekonomi ilişkisi üzerinden ortaya çıkan ikincil maliyetlere işaret etmektedir. Bu kırılganlık hâli, risk algısını da doğrudan şekillendirmektedir. *“Ekonomik olarak güçlü olmayan kadınlar bu riski almakta zorlanıyor”*, (K13) *“yoksulluk kadınların risk almaktan kaçınmasına neden oluyor”* (K4) ve *“bana göre siyaset bir hak olmaktan çok bir fedakârlık gibi görünüyor”* (K8) ifadeleri, siyasal katılımın rasyonel bir tercih olmaktan çıkarak yüksek maliyetli bir fedakârlık alanına dönüştüğünü göstermektedir. Daha ileri düzeyde ise *“yoksulluk siyasal hayal kurma kapasitesini bile sınırılıyor”* (K1) ifadesi, ekonomik koşulların bireylerin siyasal özneleşme potansiyelini doğrudan etkilediğini ortaya koymaktadır.

Ekonomik kırılganlık, yalnızca bireysel gelir düzeyiyle sınırlı kalmayıp, toplumsal cinsiyet temelli sorumluluklarla birleşerek daha derin bir dışlanma üretmektedir. *“Çocukların sorumluluğu tamamen bana aitti... bu yük siyasete girmemi zorlaştırdı”* (K5) ve *“bakım yükü nedeniyle aktif rol alamadım”* (K11) ifadeleri, ekonomik yetersizlik ile bakım emeğinin kesiştiği noktada kadınların siyasal katılımının çok katmanlı biçimde sınırlandığını göstermektedir. Bununla birlikte *“kadınların çoğunun bu masrafları karşılaması imkânsız oluyor”* (K14) ve *“ilk engel hep parasızlık oldu”* (K8) ifadeleri, ekonomik yoksunluğun siyasal sürece girişte temel belirleyici olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Analiz bulguları, ekonomik kırılganlığın kadınların siyasal katılımını sınırlayan çok boyutlu bir yapısal mekanizma olarak işlediğini göstermektedir. Bu mekanizma; gelir yetersizliği, ekonomik güvencesizlik, zaman kaybı, bakım yükü ve psikolojik baskı gibi birbirini besleyen bileşenlerden oluşmaktadır. Bu yönüyle ekonomik kırılganlık, yalnızca maddi bir eksiklik değil; aynı zamanda siyasal katılımın koşullarını belirleyen bir yapısal filtre işlevi görmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Demokratik siyasal sistemlerin meşruiyeti, yurttaşların karar alma süreçlerine katılım düzeyi ve bu süreçlerde ne ölçüde temsil edildikleriyle doğrudan ilişkilidir. Siyasal katılım ile temsil arasındaki karşılıklı ilişki, demokrasinin yalnızca normatif değil, aynı zamanda işlevsel boyutunu da belirlemektedir (Aktan, 2017; Demir, 2025, ss. 10–11; UN Women & Inter-Parliamentary Union, 2023, s. 9). Bu bağlamda bulgular, kadınların siyasal katılımının hukuki olarak tanınmış olmasına rağmen, fiilî düzeyde ekonomik, yapısal ve kültürel eşitsizlikler tarafından sınırlandırıldığını göstermektedir. Nitekim literatür, bu eşitsizliklerin kurumsal, yapısal ve kültürel engellerin kesişiminde üretildiğini ortaya koymaktadır (Paxton & Kunovich, 2003; Pınarcıoğlu, 2017).

Araştırma bulguları, siyasal faaliyetlerin yüksek maliyetinin kadınlar açısından kritik bir giriş bariyeri oluşturduğunu göstermektedir. Bu durum, siyasal finansmanın demokratik rekabeti şekillendirdiğini vurgulayan çalışmalarla örtüşmektedir (Ohman, 2013; Scarrow, 2007). Ancak bu çalışma, maliyetlerin yalnızca seçim dönemleriyle

sınırlı kalmadığını, adaylık öncesi süreçlerden itibaren birikimli bir ekonomik yük yarattığını ortaya koyarak literatürü genişletmektedir. Bu bulgu, siyasal katılımın ekonomik kaynaklara bağımlılığını vurgulayan yaklaşımlarla uyumludur (Milbrath, 1981) ve kadınların sınırlı ekonomik kapasite nedeniyle sistematik biçimde dezavantajlı konumda kaldığını göstermektedir (Bjarnegård & Kenny, 2016; Cigane & Ohman, 2014).

Ekonomik kaynaklara sınırlı erişim, kadınların siyasal katılımını doğrudan kısıtlayan temel bir unsur olarak öne çıkmaktadır (Biricikoğlu, 2013; Çelik, 2019). Bununla birlikte çalışma, ekonomik bağımsızlığın yalnızca gelirle değil, bu gelir üzerindeki kontrol ve karar verme özerkliğiyle ilişkili olduğunu göstererek literatüre katkı sunmaktadır. Ayrıca bulgular literatür ile paralel olarak, siyasal katılımın yalnızca kurumsal kurallar üzerinden değil, ilişkisel ağlar ve enformel mekanizmalar aracılığıyla şekillendiğini ortaya koymaktadır. Erkek egemen ağ yapıları ve gayriresmî finansal pratikler, kadınlar açısından hem erişim hem de etik düzeyde dışlayıcı etkiler üretmektedir (Bjarnegård, 2013; Hasan, 2024).

Son olarak, ekonomik kırılganlık ve bakım emeği gibi yapısal faktörler, bu eşitsizlikleri derinleştirerek kadınların siyasal katılımını çok boyutlu biçimde sınırlandırmaktadır (Demir, 2023; Kittilson, 2019). Bu yönüyle çalışma, siyasal katılımın yalnızca hukuki düzenlemelerle değil, ekonomik, ilişkisel ve kültürel dinamiklerin birlikte dönüştürülmesini gerektiren yapısal bir süreç olduğunu ortaya koyarak literatüre özgün katkı sunmaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bulgular siyasal katılımın yalnızca bireysel tercihlerle değil; ekonomik kaynaklar, sosyal ağlar ve toplumsal cinsiyet normlarının kesişiminde şekillendiğini göstermektedir. Bu yönüyle çalışma, siyasal katılımın çok katmanlı doğasını Türkiye bağlamında ampirik olarak ortaya koyarak literatüre katkı sunmaktadır. Bu doğrultuda geliştirilen politika önerileri şu şekilde özetlenebilir:

İlk olarak, seçilebilir sıraları güvence altına alan bağlayıcı kota düzenlemeleri gereklidir. Aday sayısına dayalı kotaların sınırlı kaldığı; seçilebilir sıraları düzenleyen ve yaptırımlarla desteklenen modellerin daha etkili olduğu vurgulanmaktadır (Ohman, 2018). Bu kapsamda ilgili seçim mevzuatının toplumsal cinsiyet perspektifiyle yeniden düzenlenmesi

önem taşımaktadır. İkinci olarak, kamu finansmanının kadın aday oranına bağlanması ve teşvik-yaptırım dengesinin kurulması gerekmektedir. Karşılaştırmalı çalışmalar, performans dayalı finansman modellerinin parti davranışlarını dönüştürdüğünü göstermektedir (Muneer, 2024). Üçüncü olarak, kamu kaynaklarının belirli bir kısmının kadınların siyasal katılımını destekleyen faaliyetlere ayrılması (earmarking) uzun vadeli dönüşümaçısından kritik bir araçtır (Ballington & Kahane, 2014; Falguera & Casas-Zamora, 2016; Ohman, 2018). Dördüncü olarak, kadınların finansal ve sosyal ağlara erişimini artıran kurumsal destek mekanizmalarının geliştirilmesi gerekmektedir (KA-DER, 2022; Mohamud, 2024). Beşinci olarak, bu politikaların etkinliği açısından partilerin kamu finansmanına bağımlılık düzeyi dikkate alınmalıdır (Murray vd., 2023). Son olarak, bakım yükümlülüklerini azaltmaya yönelik sosyal politikalar, kadınların siyasal katılımını dolaylı ancak güçlü biçimde desteklemektedir (Atay, 2025). Sonuç olarak, toplumsal cinsiyete duyarlı kamu finansmanı, ancak kota düzenlemeleri ve sosyal politikalarla birlikte uygulandığında etkili olmaktadır. Bu nedenle Türkiye’de bütüncül ve çok boyutlu bir politika çerçevesi gereklidir.

Veri Erişilebilirliği Beyanı: Bu çalışmanın bulgularını destekleyen veriler, talep üzerine sorumlu yazardan temin edilebilir.

Teşekkür: Yazar teşekkür beyan etmemiştir.

Etik Beyan: Bu araştırma, Siirt Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu (Tarih: 03.11.2025, Onay no: 1324) tarafından onaylanmıştır.

Katılım Onamı: Bu çalışmaya katılan katılımcılardan katılım onamı alınmıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı: Yazar çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız çift kör hakemli.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Data Availability Statement: The data that support the findings of this study are available on request from the corresponding author.

Acknowledgments: The author declares no acknowledgment.

Ethical Approval: This study is accepted by the ethics committee of Siirt University Social Sciences and Humanities (Date: 03.11.2025, Approval no: 1324).

Informed Consent: Written informed consent was obtained from participants who participated in this study.

Declaration of Interests: The author declares no competing interests.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Financial Support: The author declares that this study received no financial support.

Kaynaklar / References

- Aktan, E. (2017). *Sosyal medya ve siyasal katılım*. Eğitim Yayınevi.
- Atay, S. (2025). Kentsel yönetime katılım dinamikleri: Balıkesir’de kadın muhtarlar üzerine niteliksel bir araştırma. *International Journal of Social Inquiry*, 18(3), 479–499. <https://doi.org/10.37093/ijisi.1681201>
- Ballington, J., & Kahane, M. (2014). Women in politics: Financing for gender equality. In E. Falguera, S. Jones, & M. Ohman (Eds.), *Funding of political parties and election campaigns: A handbook on political finance* (pp. 301–343). International Institute for Democracy and Electoral Assistance.
- Bär, D., Pröllochs, N., & Feuerriegel, S. (2025). The role of social media ads for election outcomes: Evidence from the 2021 German election. *PNAS Nexus*, 4(3), pgaf073. <https://doi.org/10.1093/pnasnexus/pgaf073>
- Biricikoğlu, H. (2013). Yerel yönetimlerde kadın temsiliinin yetersizliği: Sakarya ilinde yapılan bir araştırma. *Sakarya İktisat Dergisi*, 2(3), 65–96.
- Bjarnegård, E., & Zetterberg, P. (2016). Political parties and gender quota implementation: The role of bureaucratized candidate selection processes. *Comparative Politics*, 48(3), 393–417.
- Brennan, M., & Buckley, F. (2017). The Irish legislative gender quota: The first election. *Administration*, 65(2), 15–35. <https://doi.org/10.1515/admin-2017-0013>

- Buckley, F., & Mariani, M. (2023). Money matters: The impact of gender quotas on campaign spending for women candidates. *International Political Science Review*, 44(1), 59–76. <https://doi.org/10.1177/01925121211041028>
- Burrell, B. (2014). *Gender in campaigns for the US House of Representatives*. University of Michigan Press.
- Çelik, Ö. A. (2019). *Feminist bir politika tahayyülü: Kadınların yerel yönetimlerde temsili* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi] Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı.
- Cengiz, B. (2022, March 21). *Türkiye’de kadının siyasete katılımı: Engeller ve mücadele yöntemleri*. Retrieved from <https://www.sivilsayfalar.org/2022/03/21/turkiyede-kadinin-siyasete-katilimi-engeller-ve-mucadele-yontemleri/>
- Cigane, L., & Ohman, M. (2014). *Political finance and gender equity*. International Foundation for Electoral Systems.
- Demir, E. (2023). Kadın ve siyasal katılım ilişkisi üzerine sosyolojik bir inceleme: Antalya örneği. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 78(2), 291–310.
- Demir, Z. (2015). Kadınların siyasete katılımı ve katılımı artırmaya yönelik stratejiler. *KADEM Kadın Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 35–59.
- Demir, A. (2025). *Karşılaştırmalı olarak kadınların siyasal temsili: Fransa–Lübnan–Güney Kore–Rusya–Arjantin–Türkiye* [Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi], Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Elmas, A. (2026). *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi kararlarında dezavantajlı gruplar* [Doktora Tezi, İstanbul Medipol Üniversitesi], Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Falguera, E., & Casas-Zamora, K. (2016). *Political finance and the equal participation of women in Colombia: A situation analysis*. International IDEA & Netherlands Institute for Multiparty Democracy.
- Gökçimen, S. (2008). Ülkemizde kadınların siyasal hayata katılım mücadelesi. *Yasama Dergisi*, 10, 5–59. <https://izlik.org/JA33SM67CW>
- Hasan, S. S. (2024). *Syrian women’s aspirations for Syria on the political level: Hopes and expectations* [Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi], Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Hughes, M. M., Paxton, P., & Krook, M. L. (2017). Gender quotas for legislatures and corporate boards. *Annual Review of Sociology*, 43(1), 331–352. <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-060116-053324>

- Huntington, S. P., & Nelson, J. M. (1976). *No easy choice: Political participation in developing countries*. Harvard University Press.
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA). (2025). *Gender quotas database: Countries overview*. Retrieved from <https://www.idea.int/data-tools/data/gender-quotas-database/countries>
- Inter-Parliamentary Union. (2023). *Women in politics: 2023*. <https://www.ipu.org/>
- Inter-Parliamentary Union. (2026). *Women in parliament: 1995–2025*.
- Inter-Parliamentary Union. (2024). *Monthly ranking of women in national parliaments*. Retrieved from <https://data.ipu.org/women-ranking?month=2&year=2024>
- İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi. (2016, December 5). Kadınların siyasetteki durumu, aslında bir demokrasi sorunu. Retrieved from <https://www.istanbulbarosu.org.tr/HaberDetay.aspx?ID=11956>
- IstanPol. (2021). *Türkiye’de kadının siyasete katılımı: Siyasal hayatta karşılaşılan engeller ve deneyimler*. <https://istanpol.org/Uploads/ContentManagementFile/2021-009-turkiyede-kadinin-siyasete-katilimi--engeller-ve-deneyimler.pdf>
- Kadın Adayları Destekleme Derneği (KA-DER). (2022). *Türkiye’de kadının siyasal temsili raporu*. KA-DER Yayınları.
- Kalaycıoğlu, E. (1983). *Karşılaştırmalı siyasal katılım: Siyasal eylemin kökenleri üzerine bir inceleme*. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları.
- Kaygusuz, E. D., Filiztekin, A., & Göker, Z. G. (2023). *Türkiye’de kadınların işgücüne katılımı: Genel eğilimler, bölgesel ve demografik farklar, tutumlar*. <https://kadingirisimci.gov.tr/media/ffvjlczc/8-t%C3%BCrkiye-de-kad%C4%B1nlar%C4%B1n-i%C5%9Fg%C3%BCc%C3%BCne-kat%C4%B1l%C4%B1m%C4%B1.pdf>
- Kittilson, M. C. (2019). Gender and electoral behavior. In S. Franceschet, M. L. Krook, & N. Tan (Eds.), *The Palgrave handbook of women’s political rights* (pp. 21-32). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/978-1-137-59074-9_2
- Krook, M. L. (2019). Global feminist collaborations and the concept of violence against women in politics. *Journal of International Affairs*, 72(2), 77–94.
- Krook, M. L., & Norris, P. (2014). Beyond quotas: Strategies to promote gender equality in elected office. *Political Studies*, 62(1), 2–20. <https://doi.org/10.1111/1467-9248.12116>

- Milbrath, L. W. (1981). Political participation. In *The handbook of political behavior* (pp. 197–240). Springer.
- Mohamud, R. A. (2024). *The obstacles to women's political participation and higher education in Somalia* [Yüksek Lisans Tezi, Çankırı Karatekin Üniversitesi], Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Muneer, S. (2024). *Explaining gender-based political funding: A quantitative cross-national analysis of the impact of electoral, political, and cultural factors on political funding* [Master's Thesis, Uppsala University], Department of Government.
- Muriaas, R. L. (2020). Gendered electoral financing: Two approaches toward funding as an affirmative action measure. In R. L. Muriaas (Ed.), *Gendered electoral financing: Money, power and representation in comparative politics* (pp. 19–36). Springer.
- Murray, R., Muriaas, R., & Wang, V. (2023). Editorial introduction: Gender and political financing. *International Political Science Review*, 44(1), 3–12. <https://doi.org/10.1177/01925121211040961>
- Mutlu, A. (2017). Niteliksel bağlamda kadının siyasetteki yeri ve anlamı. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(9), 24–46.
- Ohman, M. (2013). *TIDE political finance oversight handbook*. International Foundation for Electoral Systems (IFES).
- Ohman, M. (2014). Introduction to political finance. In E. Falguera, S. Jones, & M. Ohman (Eds.), *Funding of political parties and election campaigns: A handbook on political finance* (pp. 1–11). International IDEA. <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/funding-of-political-parties-and-election-campaigns.pdf>
- Ohman, M. (2018). *Gender-targeted public funding for political parties: A comparative analysis*. International IDEA.
- Özbudun, E. (2017). *Türkiye’de demokrasi ve hukuk*. İletişim Yayınları.
- Öztepe, C. M. (2023). Kamu yönetiminde kadın: Toplumsal cinsiyet temelli bir değerlendirme. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(1), 203–223.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods* (4th ed.). SAGE Publications.
- Paxton, P., & Kunovich, S. (2003). Women's political representation: The importance of ideology. *Social Forces*, 82(1), 87–113. <https://doi.org/10.1086/37811>

[org/10.1353/sof.2003.0105](https://doi.org/10.1353/sof.2003.0105)

- Pınarcıoğlu, Ş. N. (2017). Eril siyasette kadın temsili (mi?). *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 7(1), 12–24.
- Roza, V., Llanos, B., & Garzón de la Roza, G. (2012). *Gender and political parties: Far from parity*. International IDEA. Retrieved from <https://www.idea.int/publications/catalogue/partidos-politicos-y-paridad-la-ecuacion-pendiente?lang=en>
- Sarı, C. (2020). Siyasi partiler ve seçim kampanyalarının finansmanının kadın adayların seçilmeleri üzerindeki etkisi. *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(19), 23–32. <https://izlik.org/JA74UF86WS>
- Scarrow, S. E. (2007). Political finance in comparative perspective. *Annual Review of Political Science*, 10(1), 193–210. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.10.080505.100115>
- Small, T. A. (2025). Digital integration in political advertising: Insights from expenditures in the 2019 and 2021 Canadian elections. *Parliamentary Affairs*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1093/pa/gsaf053>
- Tatar, T. (2003). Malatya’da siyasi katılım: Karşılaştırmalı bir analiz. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 331–350.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2024). *İstatistiklerle kadın, 2023*. Retrieved from <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2023-53675>
- UN Women. (2024). *Executive summary: Towards the democratization of financing of political parties and electoral campaigns in Latin America* (K. Uriona; contributions by M. Perceval & M. Rulli).
- UN Women. (2022). *Media, elections and gender monitor: Lebanon*. Retrieved from <https://lebanon.unwomen.org/>
- UN Women & Inter-Parliamentary Union (IPU). (2023). *Women in Politics: 2023 Map*. New York: UN Women. Retrieved from <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2023/03/women-in-politics-map-2023>
- van den Brink, J., & ten Napel, H. (2013). The Dutch political reformed party (SGP) and passive female suffrage: A comparison of three high court judgments from the viewpoint of democratic theory. *Merkourios*, 29(77), 29–41.
- Westminster Foundation for Democracy. (2024, March 7). The case for gender responsive budgeting. Retrieved from <https://www.wfd.org/commentary/case-gender-responsive-budgeting>

- Yaralı Akkaya, A., & Yılmaz, Z. (2025). Siyasette cinsiyet eşitliği: Uluslararası alandan yerel alanın dinamiklerine kadın temsili. *Kadın/Woman 2000*, 26(1), 189–222. <https://doi.org/10.33831/jws.v26i1.523>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, İ. (2024). *Türkiye'nin 100 yıllık tarihinde belediyelerde kadın temsili*. Gazi Kitabevi.